

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลผลที่ได้ปรากฏ ดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบตนเองในระยะหลังติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบตนเองในระยะหลังการทดลองระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 อธิบายได้ว่าระยะก่อนการทดลองทั้งกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบตนเอง ไม่แตกต่างกัน เมื่อระยะเวลาผ่านไป ระยะหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีคะแนนความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ และในระยะติดตามผล ก็พบว่ากลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีคะแนนเฉลี่ย ความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่า

กลุ่มควบคุม ลักษณะเช่นนี้ เกิดจากวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลองร่วมกัน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อตนเอง นั่นคือผลของการใช้เทคนิคแม่แบบช่วยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมตามระยะเวลาของการทดลองเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ สงวนสุข (2546, หน้า 88) ที่พบว่ามีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาของการทดลอง โปรแกรมการให้เทคนิคแม่แบบช่วยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกิดการปรับเปลี่ยนความคิดพฤติกรรม มีทักษะความฉลาดทางอารมณ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีสิน ทองเกาะ (2541, บทคัดย่อ) ที่พบว่ามีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการบำบัดแบบพิจารณา เหตุผลและอารมณ์และการใช้เทคนิคแม่แบบกับช่วงเวลาของการทดลอง และยังสอดคล้องกับ พระมหาชยันต์ แสง โบราณ (2546, หน้า 79) ที่พบว่ามีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง โปรแกรมการเสนอตัวแบบต่อลักษณะนิสัยทางจริยธรรม

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นวิธีการเสนอแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะเลียนแบบจากแม่แบบนั้น สังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของแม่แบบผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ เช่น กิจกรรมการออกกำลังกาย ดัง โปรแกรมที่ 2 เรื่องการออกกำลังกายและการรักษาความสะอาดและ โปรแกรมที่ 8 เด็กดีมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ แบนดูรา (Bandura, 1986, pp. 69-70) กล่าวถึง การเสนอตัวแบบ แสดงผลกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งผลกรรมที่เกิดขึ้นกับตัวแบบทำหน้าที่จูงใจให้กับผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมนั้น นักเรียนได้เห็นและนำมาปฏิบัติจริงการรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า การเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ เป็นต้น และนักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความซื่อสัตย์ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงทำให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นในระยะหลังการทดลอง เนื่องจากเรื่องแม่แบบที่สร้างขึ้นในการทดลองครั้งนี้มีลักษณะที่แสดง ให้เห็นพฤติกรรม และผลตอบสนองในทางที่เกิดผลดี และไม่ดีเพื่อให้ผู้รับแบบได้เลือกสรรด้วยตนเองว่า ควรจะเลือกสรรในทางที่แสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงผลนี้ ดังที่ สวนา พรพิพัฒน์กุล (2525, หน้า 2-7) กล่าวว่า บุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุดเสมอแล้วค่อย ๆ ห่างออกไป จากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเด็ก และยังสอดคล้องกับปิยานุช เสือสีนวล (2545, หน้า 104) พบว่าการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์เลียนแบบจากแม่แบบนั้น สังเกตพฤติกรรม

ของแม่แบบผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ จึงทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีลักษณะการมุ่งอนาคตสูงขึ้น ในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และยังสอดคล้องกับพระมหาชยันต์ แสนโบราณ (2546, หน้า 79) พบว่ากระบวนการของการเสนอตัวแบบได้ช่วยให้ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ ๆ พร้อมทั้งเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยเกิดจากการเรียนรู้ของเด็ก และการเรียนรู้้นั้นมาจากการที่เด็กปฐมวัยได้เห็นการแสดงตัวแบบ ซึ่งเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพดี แล้วไม่สับสน เข้าใจง่าย และมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตตามธรรมชาติ จึงทำให้นักเรียนที่มีลักษณะนิสัยทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยต่ำ ในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเสนอตัวแบบมีลักษณะนิสัยทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยสูงขึ้นในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศรีนัชชัยเพียรเจริญกิจ (2535, หน้า 42) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัคสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมเทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะติดตามผล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิค แม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะติดตามผลทั้งนี้ เพราะการเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นตอนจบลงแล้ว ผู้วิจัยใช้คำพูดชี้แนะให้ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมซึ่งตัวแบบที่เสนอครั้งนี้เป็นตัวอย่างสัญลักษณ์การใช้แม่แบบสัญลักษณ์ โดยตัวแบบที่ปรากฏโดยผ่านสื่อวีดิทัศน์ ทำให้นักเรียนมีโอกาสเห็นและสังเกตบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับสภาพเป็นจริงทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ตัวแบบที่อยู่ในวัยเดียวกับผู้สังเกต ดังตัวแบบเรื่อง การตั้งใจเรียน ในโปรแกรมที่ 3 เรื่องการตั้งใจเรียนซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียนให้ตรงเวลา ไม่คุยกันขณะที่ครูกำลังสอน และเตรียมอุปกรณ์ไปให้ครบ และ โปรแกรมที่ 9 เรื่องการวางแผนใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรู้จักประหยัดและการวางแผนใช้จ่ายเงิน ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, หน้า 70-89) ได้กล่าวว่า ตัวแบบและผู้เลียนแบบควรมีลักษณะคล้ายคลึงกันมีลักษณะเดียวกัน ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต และจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น วิถีทัศน์ เรื่องการตั้งใจเรียน การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การเตรียมอุปกรณ์มาเรียนให้ครบ เป็นต้น ทำให้นักเรียนทดลองเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการตั้งใจเรียน ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มองเห็นแนวทางนำไปปฏิบัติ รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตนักเรียนจากการซักถาม การตอบคำถามและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละคน แต่ละครั้งทำให้นักเรียนได้รับความรู้เพิ่ม ใน

เรื่องความรับผิดชอบต่อตนเองไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของคมคาย ชีโนคม (2534, บทคัดย่อ) พบว่า พฤติกรรมการประหยัดในระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แบนดูราและเมนโลฟ (Bandura & Menlove, 1967) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยการดูแบบเป็นภาพยนตร์ แสดงการเล่นของเล่นต่าง ๆ พร้อมทั้งบอกวิธีการเล่นของแม่แบบให้ทราบด้วยมีการเลียนแบบได้ดีกว่ากลุ่มที่ให้ตัวเลขพร้อมรูปภาพยนตร์ และกลุ่มที่ดูภาพยนตร์เงียบ ๆ และยังสอดคล้อง ดัลตัน ซันเบลนด์ และฮิลเบิร์ต (Dalton, Sunbland & Hylbert, 1973, Abstract) พบว่าผู้รับการทดลองที่ฝึกโดยการให้ตัวแบบสามารถตอบสนองต่อสื่อถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มก่อนการทดลอง แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 อธิบายได้ว่า กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ในระยะหลังการทดลองมากกว่าระยะก่อนการทดลอง ดังกิจกรรมการรู้จักหน้าที่ของตนเองในโปรแกรมที่ 5 ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครู ทำให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และกิจกรรมการแบ่งหน้าที่การทำงาน ในโปรแกรมที่ 6 เรื่องความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครู เป็นการแบ่งให้ทำนอกเวลาเรียน และความสามัคคีของการทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะเลียนแบบพฤติกรรมจากแม่แบบได้ ดังนี้แบนดูรา (Bandura, 1986, pp. 55-63) กล่าวถึงลักษณะตัวแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต ตัวแบบที่เป็นประโยชน์หรือมีคุณค่าต่อผู้สังเกตจะเรียกความสนใจได้สูงทั้งนี้ เนื่องจากตัวแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอในวิดีโอทัศน์นี้เป็นแบบอย่างที่นักเรียนสนใจที่จะติดตามพฤติกรรมและผลที่แม่แบบได้รับจากการแสดงพฤติกรรม รวมทั้งภายหลังจากการดูวิดีโอทัศน์แล้วนักเรียนได้ร่วมอภิปรายถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุระการณั ประมาณพล (2543, หน้า 88) พบว่า การใช้เทคนิคแม่แบบก่อให้เกิดขบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ ได้แก่ การให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากตัวแบบ และนักเรียนเลียนแบบตามพฤติกรรมนั้นเป็นผลจากลักษณะของตัวแบบที่ผ่านสื่อวิดีโอทัศน์ โทรทัศน์ ตัวแบบที่ผ่านสื่อจะแสดงพฤติกรรมให้เห็นทั้งภาพและได้ยินคำพูด ช่วยดึงดูดความตั้งใจในการสังเกต ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการได้ยินและจากการได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนที่ได้รับความรู้โดยการใช้เทคนิคแม่แบบมีพฤติกรรมทัศนสุขภาพด้านความรู้เรื่องพิษณุและความสะอาดของพิษณุขึ้นในระยะหลังการทดลอง และยังสอดคล้องกับดาวริก และโดฟ (Dowrick & Dove, 1980, pp. 51-56) ที่พบว่า การใช้ตัวแบบจากวิดีโอเทปสามารถใช้พัฒนาทักษะการว่ายน้ำ ได้ผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ สงวนสุข (2547, หน้า 90)

พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมการให้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิด มีความเชื่อ ความคาดหวังในการที่จะตัดสินใจกระทำ ทำให้นักเรียนพัฒนาตนเอง เข้าใจตนเอง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ ในระยะหลัง การทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวน เดล และสปรัดเลย์ (Van Del & Spradley, 1981, pp. 61-639) ได้ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่เป็นสไลด์ พบว่า ทักษะต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้และมีความคงทนแม้จะไม่ได้รับการฝึกอีกหลังการทดลอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมา จันทรผลแต่ง (2535, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นในระยะหลังการทดลอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสสุรางค์ สังกะบุชา (2540, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่สอนตามปกติมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกัน

5. นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อนตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 กลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อนตนเองเพิ่มขึ้นในระยะติดตามผลมากกว่าระยะก่อนการทดลอง เพราะกลุ่มที่ใช้เทคนิคแม่แบบได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบในวิทัศน์ที่มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้ก็ยังคงอยู่ แต่กลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรมเทคนิคแม่แบบไม่ได้เห็นตัวแบบที่มีความรับผิดชอบต่อนตนเองจึงไม่เกิดการเรียนรู้ ดังกิจกรรมการทบทวนบทเรียน การทำการบ้านในโปรแกรมที่ 4 และกิจกรรมการแต่งกายให้เรียบร้อยให้ถูกกฎระเบียบของโรงเรียน และการมาโรงเรียนให้ตรงเวลาใน โปรแกรมที่ 7 ดังที่ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, หน้า 69) กล่าวถึงข้อดีของการเสนอตัวแบบจะเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมนั้นจะคงทนถาวรมากขึ้น เมื่อได้รับการเสริมแรงทำให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ และการเสนอแม่แบบเป็นการให้นักเรียนได้เห็นแม่แบบที่พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อนตนเองเรียนรู้พฤติกรรมจากการสังเกตพฤติกรรม นักเรียนจะสังเกตการกระทำของตัวแบบเช่น พฤติกรรมซึ่งแสดงออกแล้วเป็นผลดีกับตัวเอง และพฤติกรรมที่เป็นผลเสียกับตัวเองด้วย แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ก็ยังอยู่ในระยะติดตามผล จึงทำให้ความรับผิดชอบต่อนตนเองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับเทคนิคแม่แบบในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซากอสกี และคณะ (Sagotsky et al., 1981, pp. 1037-1042) ได้ศึกษาแนวทางในการเพิ่มพฤติกรรมความร่วมมือในการทำงานกับเด็กจำนวน 118 คนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้ดูภาพยนตร์ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่แสดงการตกลงที่จะช่วยเหลือกันก่อนการเล่นเกมส์ ร่วมกับการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือตั้งแต่การเล่นเกมส์จนจบการเล่นเกมส์ กลุ่มที่ 2 ให้ดูภาพยนตร์ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่แสดงการตกลงที่จะช่วยเหลือกันก่อนการเล่นเกมส์ กลุ่มที่ 3 ผู้วิจัยอ่านคำแนะนำ

วิธีการเล่นเกมและแนะนำให้ร่วมมือกันในการเล่นเกมส์ และกลุ่มที่ 4 ไม่ให้ตัวแบบใด ๆ หลังการดูภาพยนตร์ ตัวแบบหรือการแนะนำแล้วให้แต่ละกลุ่มเล่นเกม พบว่าเด็กในกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือในการเล่นเกมส์มากกว่าในกลุ่มที่ 4 โดยไม่มีความแตกต่างในการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือในแต่ละกลุ่มและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปียานุ เสือสีนวล (2545, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับเพื่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524, หน้า 52) พบว่า การใช้ตัวแบบภาพยนตร์สามารถเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องของนักเรียนและพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล วรรณวิเชียร เรือนนาค (2546, หน้า 102-104) พบว่า กลุ่มทดลองมีวินัยระยะหลังทดลองมีพฤติกรรมมีวินัยสูงกว่าระยะก่อนการทดลองแตกต่างกัน

6. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองแตกต่างกันในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีความรับผิดชอบต่อตนเองในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน ดังกิจกรรมการทบทวนบทเรียน การทำการบ้านและการเตรียมตัวสอบ ในโปรแกรมที่ 4 ทำให้ผู้สังเกตเกิดการเรียนรู้ มีความคงทนและใช้ได้ตลอดเวลา แม้ระยะเวลาของการทดลองจะผ่านไปก็ไม่ทำให้ความรับผิดชอบต่อตนเองลดลง ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2535, หน้า 121-123) กล่าวว่า หลังจากผู้สังเกตได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบแล้ว ผู้รับพฤติกรรมจะจดจำพฤติกรรมตัวแบบไว้ในความทรงจำเพื่อจะนำไปแสดงในอนาคต ทั้งนี้เพราะการใช้เทคนิคแม่แบบเน้นไปใช้ในชีวิตประจำวันรวมถึงมีแนวทางที่เหมาะสมในพฤติกรรมแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองในสถานการณ์จริงเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสม หลังจากนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง จากที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองต่ำ เกิดการเรียนรู้จากแม่แบบและทำให้มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น ในระยะหลังการทดลองยังส่งผลทำให้เกิดความคงทนอยู่ถึงระยะติดตามผลและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ อุ่นภูษา (2637, หน้า 66) พบว่า นักเรียนที่ได้รับตัวแบบมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และยังสอดคล้องงานวิจัยของ สเปนน์ (Spann, 1987, p. 386A) พบว่า นักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการให้เทคนิคแม่แบบมีการพัฒนา ได้ทดลองเสนอตัวแบบเพื่อเพิ่มความถี่ของการแสดง พฤติกรรมเป้าหมาย 3 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการสัมผัส พฤติกรรมการแสดงท่าทาง และพฤติกรรมการชมเชย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ดูตัวแบบแสดง พฤติกรรมการสัมผัส และพฤติกรรมการแสดงท่าทาง จะมีความถี่ของการแสดงพฤติกรรมทั้งสอง

พฤติกรรมนั้นยังคงอยู่ในระยะติดตามผล ภายหลังจากทดลอง 2 สัปดาห์ สำหรับความถี่ของการแสดงพฤติกรรมการชมเชยนี้ไม่พบการเปลี่ยนแปลงทั้งในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล จึงเป็นแนวทางให้ครูแนะแนว บิคา มารดา และผู้ปกครองสามารถนำเทคนิคแม่แบบไปใช้พัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ในการนำแม่แบบไปใช้เพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองกับเด็กและเยาวชนนั้น ผู้ที่นำไปใช้ต้องทำความเข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการสังเกตการกระทำของเบนจามิน เพื่อให้เกิดผลที่ได้จะมีความสมบูรณ์ขึ้น

3. ควรจะส่งเสริมให้นำแม่แบบไปใช้ในการปลูกฝัง และปรับพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น พฤติกรรมด้านการเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการใช้เทคนิคแม่แบบ ในนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อที่จะเพิ่มพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง

2. การศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมด้านการเรียน